herpy

GEKKOER

Lepidodactylus lugubris

En liten, sosial klatrer fra øyene i Stillehavet, der bestanden nesten bare består av hunner som legger egg uten å pare seg. Den lever i grupper, spiser ferdigfôr og bananfluer og trives ved romtemperatur, så den er et opplagt valg for et høyt, beplantet terrarium fullt av liv.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Mourning gecko Tidligere navn: *Platydactylus lugubris; Hemidactylus meijeri; Gehyra neglecta* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-27 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter, frukt og ferdigfôr**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**8-10 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**50-70 dager** ved 21-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Lepidodactylus lugubris er en liten og beskjeden gekko på 8-10 cm inkludert hale. Omtrent halvparten av lengden er halen, som også fungerer som fettlager. Grunnfargen er lysebrun med mørkere flekker eller vinkler på ryggen og en mørk stripe fra snuten gjennom øyet. Dyret kan skifte mellom en lys og en mørk nyanse i løpet av døgnet.

Det mest bemerkelsesverdige med arten er at den nesten utelukkende består av hunner. Hunnenes egg utvikler seg uten befruktning, en formering som kalles partenogenese, og ungene er genetiske kopier av moren. Det finnes enkelte hanner, men de er sjeldne og som regel sterile. Arten er oppstått ved en krysning mellom to tokjønnede arter. Morarten er *Lepidodactylus moestus*, og farsarten regnes i dag for å være den vidt utbredte arten som foreløpig kalles *Lepidodactylus pantai*. Det finnes flere klonlinjer, noen med dobbelt og noen med tredobbelt kromosomsett. Selve arten ble beskrevet som *Platydactylus lugubris* i 1836.

Det gjør arten enkel å holde, for man trenger ikke finne en hann eller et par, og dyrene i handelen er oppdrettet i fangenskap. Til gjengjeld kan en enkelt hunn som slipper ut, i prinsippet grunnlegge en hel bestand, og derfor må terrariet være helt tett.

I motsetning til de fleste gekkoer er den sosial og trives best i en liten gruppe. Dyrene holder seg skjult om dagen i løv og sprekker og kommer fram i skumringen. De er raske og hoppende og egner seg bedre til å observeres enn til å håndteres. Hvor gamle de kan bli, vet man ikke sikkert. Det nevnes 8-15 år i fangenskap.

Utbredelse og leveområde

Arten er i dag en av de mest utbredte gekkoene i verden, men det opprinnelige området er vanskelig å peke ut. Den stammer fra Stillehavet, og genetiske undersøkelser peker på Mikronesia med Marshalløyene som mest sannsynlig opphav. Allerede i forhistorisk tid fulgte den med mennesker og båter til øyer og kyster i hele Stillehavet og Det indiske hav.

I dag finnes den på utallige øyer i Stillehavet, langs kystene i Sørøst-Asia og Øst-Afrika og som innført art i Mellom- og Sør-Amerika, Florida, Hawaii og mange andre steder. Kartet viser derfor bare Marshalløyene som opprinnelig område, mens de registrerte funnene spres langt utover det, og de fleste av dem er innførte bestander. Spredningen har særlig skjedd med skip: de hardskallede eggene tåler uttørking og sitter fast i last, byggematerialer og planter.

> **Naturlig utbredelse:** Marshalløyene.

LEVEOMRÅDE

I naturen lever gekkoen i varme kyststrøk: i kokospalmer, busker og trær langs kysten, men også på gjerder, murer og hus. Den er en utpreget kulturfølger og er ofte tallrikere i bebyggelse enn i uberørt skog. Om dagen gjemmer den seg bak bark, i bladhjørner og bak lister, og om kvelden søker den føde på stammer og vegger, gjerne ved lys som trekker til seg insekter.

Klimaet er tropisk og fuktig med jevne temperaturer hele året. Dyrene får vann fra dugg og regn. Eggene kan klekkes ved forbausende lave temperaturer, og det har trolig hjulpet arten med å slå seg ned så mange nye steder.

Stell

TERRARIET

Et terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm (lengde × bredde × høyde) er nok til to eller tre voksne dyr. Fem-seks dyr kan holdes i samme størrelse, men da må det være rikelig med skjul og planter, og en større gruppe har det best i et større terrarium. Høyden er viktigere enn bunnarealet, fordi gekkoen er en klatrer.

Innred med mange greiner, korkbark, bambusrør og planter med store blader, for eksempel pothos og bromelier. Plantene er ikke bare pynt: de gir skjul, holder på fuktigheten og brukes til egglegging. Som bunnsubstrat passer et lag på 5-8 cm kokosmuld, gjødselfri jord og litt sphagnum, gjerne som bioaktivt bunnsubstrat med spretthaler og bielus.

Gekkoen er en mester i å slippe ut. Den kan presse seg gjennom svært små sprekker, så alle ventilasjonsåpninger, kabelhull og skjøter må lukkes med fint nett eller silikon. Sjekk særlig sprekkene rundt dørene. Unger holdes best i små bokser til de er omkring to måneder gamle og spiser godt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Arten trives ved vanlig romtemperatur: 21-27 °C om dagen og 18-24 °C om natten. I de fleste norske hjem er det nok, og ekstra varme er først nødvendig hvis rommet ofte kommer under 18 °C. Da kan en svak varmematte på siden eller en liten pære med termostat hjelpe. Et varmt område på opptil 29 °C kan brukes, men det er ikke nødvendig.

Kulde er sjelden et problem, men varme er det. Over 30 °C blir dyrene stresset, og lengre tid ved over 30 °C kan drepe dem. Ikke sett derfor terrariet i solen, bruk et digitalt termometer øverst og nederst, og følg med på varme sommerdager.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Hold luftfuktigheten på 60-80 %, og la den variere. Sprøyt terrariet grundig én eller to ganger om dagen, slik at fuktigheten kortvarig stiger til 80-90 %, og la den falle igjen i løpet av fire til seks timer, slik at bunnsubstrat og blader kan tørke opp. Konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer.

Gekkoene slikker dråper fra blader og glass, og det er den viktigste vannkilden deres. Sett likevel inn en liten, lav vannskål, som skiftes daglig og er så lav at ingen kan drukne. Unger tørker raskere ut enn voksne og må sprøytes mer.

LYS OG UVB

Gekkoen er aktiv i skumringen og om natten og klarer seg uten UVB så lenge fôret inneholder D3-vitamin. Om UVB utgjør noen forskjell, er uklart. Med UVB vokser plantene bedre og dyrene virker mer aktive, men det er ikke nødvendig. Vil du bruke det, så velg et svakt UVB-rør for skyggedyr (Ferguson-sone 1), og sørg for skygge og mange skjul i resten av terrariet.

Ha lyset på omtrent 12 timer i døgnet. Et LED- eller T5-plantelys er rikelig. Ikke bruk sterke spotlamper eller farget nattlys. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Gekkoen er altetende. I naturen spiser den insekter, edderkopper, små krepsdyr, frukt, nektar og pollen. Som grunnfôr brukes en ferdigblandet pulverkost for fruktetende gekkoer, rørt opp til en tykk grøt og servert i en liten skål eller på et stykke kork et stykke oppe i terrariet. Voksne får en liten klatt annenhver dag. Ta ut rester etter et døgn, og pass på at grøten ikke setter seg på hode og føtter, der den kan gi hudproblemer.

Gi dessuten levende insekter: bananfluer (særlig *Drosophila hydei* til voksne), små sirisser, små dubia-kakerlakker og av og til voksmøllarver som godbit. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom øynene på dyret. Litt moden frukt som banan eller aprikos kan gis et par ganger i uken til de dyrene som liker det.

Voksne får insekter to til tre ganger i uken, unger hver dag. Pudre insektene med kalk uten D3 til de fleste måltidene og én gang i uken med et multivitamin. Inneholder ferdigfôret D3, og dyrene ikke får UVB, skal kalk med D3 bare brukes sparsomt. Fjern levende insekter som ikke blir spist, fordi de stresser dyrene.

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sosial og kan holdes i grupper, noe som ikke gjelder for mange andre gekkoer. I naturen lever den i kolonier. Siden nesten alle er hunner, er det ingen kamp om hanner, men dyrene kan nappe litt etter hverandre når en ny kommer til. Det er sjelden alvorlig. Hold dyr av omtrent samme størrelse sammen, og ta et dyr ut hvis det stadig blir bitt.

Den er rask og nervøs og hopper lett fra hånden og forsvinner. Håndtering er derfor ikke dens sterke side, og den har det fint med bare å bli sett på. Skal et dyr flyttes, så bruk en liten boks. Den kan kaste halen hvis den blir grepet, og halen vokser ut igjen, men ikke alltid i samme form. Hold aldri ulike gekkoarter sammen, og hold nye dyr i karantene i noen uker.

Om dagen sitter dyrene i skjul, og de er morsomst å følge om kvelden når de kommer fram.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Det er ikke noe kjønn å bestemme, for nesten alle dyr er hunner, og de sjeldne hannene er som regel sterile. Hunnene blir tidlig kjønnsmodne og begynner typisk å legge egg når de er 8-10 måneder gamle. Sørg for at de er i god kondisjon og har fått rikelig med kalk før de begynner. Unge, tynne dyr kan bli tappet for kalk av eggleggingen.

Fordi ungene er kloner av moren, er det ingen genetisk variasjon innenfor en klonlinje. Arvelige svakheter går derfor videre til alle ungene.

PARRING

Det er ingen paring. Hunnene legger egg, enten de går alene eller i gruppe, typisk fra våren og mange måneder fram, så lenge temperatur og fôr er i orden. Det er ingen fast vinterpause.

Det er altså bare stellet som avgjør hvor mange egg du får. Vil du ikke ha unger, så fjern eggene når de er herdet. Sørg for at du har nye hjem til ungene før du lar dem klekkes.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg om gangen, av og til bare ett, med fire til seks ukers mellomrom. Eggene er små og hvite med hardt skall, og de klistrer seg fast til det de legges på: glass, blader, bark, kork eller rør. Prøv aldri å pirke dem løs, for de revner lett.

Sett opp bambusrør, korkstykker eller plastrør som eggleggingssteder, slik at eggene lett kan flyttes. Egg på glasset kan beskyttes med et lite beger som teipes fast over dem. Voksne dyr kan spise nylagte egg og nyklekte unger, så fôr dem godt, og ta eggene ut når skallet er herdet. Hold øye med kondisjonen til hunnene.

INKUBASJON

Eggene kan flyttes sammen med røret eller korkstykket til en liten boks med et par luftehull og litt fuktig sphagnum i bunnen, eller de kan bli i terrariet, slik at ungene flyttes etter klekkingen. Temperaturen er ikke kritisk: 21-27 °C er fint, og vanlig romtemperatur er nok. Eggene klekkes etter 50-70 dager, lengst ved lav temperatur. Hold luftfuktigheten høy, men unngå at vann drypper direkte på eggene.

Siden alle unger blir hunner, spiller temperaturen ingen rolle for kjønnet. Egg som faller sammen og mugner, er døde. Fjern dem når du er sikker.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er bittesmå og må raskt bort fra de voksne. Sett dem to og to i en liten ventilert boks med fuktig sphagnum og et par små skjul, og sprøyt en til to ganger daglig. Hold fuktigheten høy, fordi de tørker raskt ut.

Gi den samme pulverkosten som de voksne i en svært liten skål og bananfluer (*Drosophila melanogaster*), pudret med kalk, hver dag. Ungene er raske og smetter lett unna, så hold lokket lukket. Når de er omkring to måneder gamle og spiser godt, kan de flytte i et større terrarium og etter hvert settes sammen med jevnstore dyr.

Helse og vanlige feil

Gekkoen er hardfør og klarer seg fint når temperatur og fuktighet passer. De typiske problemene er:

- Varme over 30 °C, for eksempel i et terrarium som står i solen. Det gir stress og i verste fall døden.
- Mangel på kalk og vitaminer, særlig hos unge dyr og hunner som legger mange egg. Det gir beinskjørhet med bløde kjever og krumme bein. Bruk kalk og et godt ferdigfôr.
- Hudrester på tær og halespiss, særlig hvis dyrene har fått grøt på føttene eller luften er for tørr. Sprøyt mer, og løsne restene forsiktig med lunkent vann.
- For mye fuktighet uten ventilasjon, som gir mugg og hudsopp.
- Rømming. Dyr som slipper ut, tørker ofte ut og dør, så et tett terrarium er den beste forebyggingen.
- Bitt og tapte haler hvis dyrene har for lite plass eller er svært ulike i størrelse.

En frisk gekko har klare øyne, en fyldig hale og et godt grep. Søk veterinær med erfaring på krypdyr hvis den går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.